

LA/Petri Jääskinen/mu

11.11.1981

1 (3)

Työeläkelaitoksille

RINTAMAVETERAANIEI VARHAISELÄKE JA NAISTEN OIKEUS RINTAMASOTILAS-
ELÄKKEESEEN

1. Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan, että vuosien 1939-1945 sotiin osallistuneille rintamaveteraaneille, joilla on vaikeuksia selviytyä ansiotyössään, annettaisiin mahdollisuus siirtyä vapaaehtoisesti varhaiseläkkeelle. Varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä olisi, että rintamaveteraani luopuu ansiotyöstään. Varhaiseläkettä ei suoritettaisi sellaiselle rintamaveteraanille, joka saa toimeentulonsa muun sosiaaliturvajärjestelmän kautta. Varhaiseläke olisi saman suurinen kuin rintamaveteraanille myönnettävä täysi työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke. Varhaiseläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi rintamaveteraanin täyttäessä vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän. Varhaiseläkelain mukaiset tehtävät hoitaisi tapaturmavirasto. Sen yhteydessä toimivassa varhaiseläkelautakunnassa ratkaistaisiin, täyttääkö rintamaveteraani varhaiseläkkeen saamisen edellytykset. Varhaiseläkkeestä aiheutuvat kustannukset maksettaisiin valtion varoista.

Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1982 lokakuun alusta lukien. Oikeus varhaiseläkkeeseen olisi 60 vuotta täyttäneellä rintamaveteraanilla, jolle rintamalla vallinneiden erityisten olojen synnyttämän poikkeuksellisen alttiuden tai taipumuksen voidaan todeta johtaneen hänen ruumiillisen tai henkisen suorituskykynsä heikkenemiseen siten, että se estää tai olennaisesti haittaa hänen ansiotyötään. Lisäedellytyksenä on, että rintamaveteraanin sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia, tai että rintamaveteraanin rintamapalvelusaika sotatilan vallitessa on ollut vähintään kaksi vuotta ja että hän on joko sotainvalidi tai ollut sotavankina taikka että hän on välittömästi ennen varhaiseläkkeen alkamista ollut rasittavassa työssä.

Edellä olevan estämättä varhaiseläkkeelle pääsisivät ne rintamaveteraanit, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia.

Tämän jälkeen varhaiseläkejärjestelmä laajenisi siten, että sen piiriin pääsisivät vaiheittain ne ikääntyneet rintamaveteraanit, jotka ovat joutuneet kärsimään rintamallaolosta eniten.

Työntekijän eläkelain 6 §:ää, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:ää, valtion eläkelain 5 §:ää ja merimieseläkelain 12 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos rintamaveteraani myöhemmin saa oikeuden joko työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeeseen, eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan myös se aika, jonka rintamaveteraani on saanut varhaiseläkettä.

2. Eduskuntaryhmien toimesta on eduskunnalle annettu rinnakkaisesitys laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä.

Eduskuntaryhmät ovat yksimielisesti tehneet rinnakkaisesityksen hallituksen antaman lakiehdotuksen soveltamisalan laajentamiseksi. Eduskuntaryhmien lakialoitteessa esitetään, että sotainvalidi, jonka sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia pääsisi varhaiseläkkeelle 1.7.1982 alkaen ilman mitään muita edellytyksiä. Muiden rintamaveteraanien kohdalla olisi selvitettävä heidän terveydentilansa ja sen vaikutus rintamaveteraanin mahdollisuuksiin hoitaa työtehtäviään.

Varhaiseläkkeen saamisen alaikärajana olisi 58 vuotta. Eläkkeen saaminen olisi 58 vuotiailla jaettavissa selvästi kahteen ryhmään. Niiden rintamaveteraanien, jotka ovat sotavammaisia ja jotka ovat olleet rintamalla vähintään kaksi vuotta, tulisi päästä eläkkeelle, jos heidän työkykynsä sairauden, vian tai vamman vuoksi on siinä määrin alentunut, että se olennaisesti haittaa heidän ansiotyötään. Tähän ryhmään kuuluisivat myös sotavankina olleet. Koska tietyn asteinen sotavamma yleensä selvästi haittaa rintamaveteraanin työssäoloa ja osaltaan vaikuttaa vanhenemisalttiuteen, ehdotetaan, että ne sotavammaiset, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia pääsisivät eläkkeelle, vaikkei rintamapalvelusaikaa koskeva edellytys täytykään.

Edellä mainittuihin ryhmiin on myös työelämän vaikeuksia silmällä pitäen rinnastettava ne rintamaveteraanit, jotka ovat joutuneet ja edelleen joutuvat työskentelemään raskaissa ja kuluttavissa ammateissa. Heilläkin eläkkeelle pääsyn edellytyksenä olisi 58 vuoden ikä, kahden vuoden rintamapalvelus ja terveydentilan heikkeneminen.

Ehdotuksessa edellytetään, että lain voimaantultua sen soveltamisesta saatavia kokemuksia seurataan ja tämän pohjalta asteittain lievennettäisiin sota-

aikaista palvelusaikaa koskevaa vaatimusta, samoin kuin sitä vaatimusta, että työn on oltava rasittavaa.

Lakiehdotuksessa esitetään, että varhaiseläkejärjestelmän toimeenpanoa olisi hoidettava yhteistoimin työeläkejärjestelmän ja kansaneläkejärjestelmän kanssa. Näin siksi, että rintamamiesten varhaiseläketurva muodostuu työeläkkeestä ja rintamasotilaseläkkeestä. Eläkehakemusten vastaanotto tapahtuisi työeläkejärjestelmän ja kansaneläkelaitoksen toimipisteissä. Varhaiseläkkeen maksatus hoidettaisiin nykyisissä puitteissa eli työeläkejärjestelmä maksaisi varsinaisen varhaiseläkkeen ja kansaneläkelaitos rintamasotilaseläkkeen. Varhaiseläkettä koskevat ratkaisut tehtäisiin sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivassa varhaiseläkelautakunnassa. Varhaiseläkelautakunnan päätökseen haettaisiin muutosta vakuutusosoikeudelta. Eläkkeen määrästä valitettaisiin kuten nykyisinkin työeläkettä koskevista päätöksistä.

Järjestelmästä aiheutuvat kustannukset suoritettaisiin valtion varoista.

3. Eduskuntaryhmien toimesta on eduskunnalle annettu myös lakiesitys rintamasotilaseläkelain muuttamisesta.

Esityksen perusteluissa vedotaan ehdotettuun rintamaveteraanien varhaiseläkejärjestelmään, joka koskisi sotainvalideja ja rintamasotilastunnuksen saaneita veteraaneja. Edellä olevan vuoksi olisi perusteltua antaa rintamapalvelustunnuksen saaneille naisille oikeus 1.9.1982 alkaen rintamasotilaseläkkeeseen. Uudistus parantaisi nimenomaan heikossa taloudellisessa asemassa olevien naisten mahdollisuuksia siirtyä eläkkeelle ennen 65 ikävuottaan.

Naisten rintamapalvelukseen osallistumisen merkitys huomioon ottaen olisi esityksen mukaan perusteltua, että naisille alettaisiin maksaa myös rintamasotilaseläkettä samoin edellytyksin kuin miehille, jollei heille jo makseta kansaneläkettä, perhe-eläkettä tai invalidirahaa.

ELÄKETURVAKESKUS

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että rintamaveteraanille, jolla on vaikeuksia selviytyä ansiotyösään, annettaisiin mahdollisuus siirtyä vapaaehtoisesti varhaiseläkkeelle. Varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä olisi, että rintamaveteraani luopuu ansiotyöstään. Varhaiseläkettä ei suoritettaisi sellaiselle rintamaveteraanille, joka saa toimeentulonsa muun sosiaaliturvajärjestelmän kautta. Varhaiseläke olisi saman suuruinen kuin rintamaveteraanille myönnettävä täysi työeläkelakien mukainen työkyvyttömyyseläke. Varhaiseläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi rintamaveteraanin täyttäessä vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän. Varhaiseläkelain mukaiset tehtävät hoitaisi tapaturmavirasto. Sen yhteydessä toimivassa varhaiseläkelautakunnassa ratkaistaisiin, täyttääkö

rintamaveteraani varhaiseläkkeen saamisen edellytykset. Varhaiseläkkeestä aiheutuvat kustannukset maksettaisiin valtion varoista.

Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1982 lokakuun alusta lukien. Eläkkeelle pääsisivät ne rintamaveteraanit, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 50 prosenttia, ja ne 58 vuotta täyttäneet rintamaveteraanit, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia. Tämän jälkeen varhaiseläkejärjestelmä laajentuisi siten, että sen piiriin pääsisivät vaiheittain ne ikääntyneet rintamaveteraanit, jotka ovat joutuneet kärsimään rintamallaolosta eniten.

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1982.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneiden rintamaveteraanien sosiaaliturvasta on huolehdittu paitsi yleisen koko väestöä koskevan sosiaaliturvan puitteissa, myös erillistoimien pitein. Sotien jälkeen oli ensisijassa järjestettävä sotavammaisten toimeentulo. Sotainvalidien korvaukset on hoidettu pääasiallisesti sotilasvammalainsäädännön puitteissa. Kaikkia rintamasotilaita koskee rintamasotilaseläkejärjestelmä. Sen mukainen eläke mahdollistaa

rintamaveteraanille eläkkeen saannin jo 55 vuoden iässä. Järjestelmä onkin toiminut vähävaraisten rintamamiesten tarveharkintaisena varhaiseläkejärjestelmänä. Myös ylimääräiset sotaeläkkeet myönnettiin alunperin vaikeassa taloudellisessa asemassa oleville veteraaneille. Rintamasotilaseläkejärjestelmän tultua voimaan on ylimääräisiä sotaeläkkeitä myönnetty tarveharkintaisesti myös 55 vuotta nuoremmille veteraaneille. Tunnustuksena rintamallaolosta annetaan rintamaveteraaneille kansaneläkkeen yhteydessä rintamalisä.

Vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneista rintamaveteraaneista on elossa noin 330 000 veteraania. Heidän keski-ikänsä on tällä het-

kellä 66 vuotta. Alle 65-vuotiaista veteraaneista noin 95 000 saa joko työkyvyttömyys-, työttömyys- tai rintamasotilaseläkettä. Työelämässä alle 65-vuotiaita veteraaneja on mukana joko työsuhteessa tai yrittäjänä arviolta noin 60 000.

Rintamaveteraanien ikääntyessä ovat työelämän rasitukset kasvavine vaatimuksineen alkaneet tuntua monesta rintamaveteraanista ylivoimaisilta. Erityisen hankalana kokevat tilanteensa ne veteraanit, joille on sodasta aiheutunut sellaisia haittatekijöitä, jotka eivät vielä ole johtaneet työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavaan sairauteen ja siitä aiheutuvaan ansiotason laskuun, vaikkakin työn jatkaminen saattaa jo tosiasiallisesti olla vaikeutunutta. Tilanne on useasti kuvattuna kaltainen sotavammamaisilla, joista vielä noin 10 000 on työelämässä mukana.

Rintamaveteraaneja ja sotainvalideja edustavat järjestöt ovat useissa eri yhteyksissä tuoneet esille tavoitteensa rintamaveteraanien eläkeiän alentamiseen. Järjestöt ovat korostaneet sitä, että rintamaveteraanien eläkeperusteet ovat suurelta osin syntyneet yhteiskunnassamme valliinneiden poikkeuksellisten olosuhteiden ja tilanteiden aikana. Sotavuosina rintamaveteraanit menettivät huomattavan osan työssäolo- ja koulutusmahdollisuuksistaan. Rintamapalveluksen rasitteet ovat enenevässä määrin nähtävissä rintamaveteraanien elämänasenteissa ja mukautumiskyvyn huononemisessa, jotka korostuvat etenkin raskaissa ja kuluttavissa ammateissa työskentelevillä veteraaneilla. Järjestöjen pyrkimyksenä on ollut, että rintamaveteraanien kohdalla voitaisiin nykyistä joustavammin ottaa huomioon työkyvyttömyyseläketarpeet. Huomiota olisi kiinnitettävä rintamapalvelukseen, rintamaveteraanin ammattiin ja hänen nykyolosuhteisiinsa. Eläkemahdollisuuksissa järjestöt ovat nähneet myös työllisyyspoliittisia vaikutuksia.

1.2. Rintamaveteraanien varhaiseläke

Lakiehdotuksen tarkoituksena on, että rintamaveteraaneille, joiden työntekoon rintamolosuhteiden voidaan todeta vaikuttaneen estävästi tai olennaisesti haittaavasti, annettaisiin mahdollisuus siirtyä varhaiseläkkeelle. Eläkkeelle pääsisivät ensisijassa ne rintamavetera-

nit, joille sota on aiheuttanut vakavimmat seuraukset, ja toisaalta ne, jotka ovat joutuneet kärsimään rintamallaolosta eniten eli vanhimmat ikäluokat. Varhaiseläkkeen saamisen lähtökohtana on kuitenkin pidettävä sitä, että eläkkeelle pääsisivät ne rintamaveteraanit, joiden kohdalla eläketurvan tarve on ilmeisin. Rintamolosuhteiden rasitteiden vaikutuksia on vaikea mitata. Yleisesti tunnustettu on kuitenkin, että rintamapalvelusaika rasitteineen on merkinnyt usealle rintamaveteraanille terveydellisiä haittoja ja ennenaikaista vanhenemista. Erityisesti rintamapalvelukseen liittyviä rintamaveteraanin yleiskuntoon, työkykyyn ja vanhenemiseen vaikuttavia tekijöitä ovat palatumien jälkitilat ja muut kylmän aiheuttamat vauriot, suoliston tautitilat ja psyykkiset häiriöt. Nämä sairaudet ja niiden seuraamukset eivät tarvitse olla myöhemmin työkyvyttömyyteen johtavia, mutta ne saattavat vaikuttaa rintamaveteraanin yleiskuntoon ja vanhenemisalttiuteen. Tämän mukaisesti varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä olisi, että rintamalla valliinneiden erityisten olojen synnyttämän poikkeuksellisen alttiuden tai taipumuksen voidaan todeta johtaneen rintamaveteraanin ruumiillisen tai henkisen suorituskyvyn heikkenemiseen siten, että se estää tai olennaisesti haittaa hänen ansiotyötään. Tarkasteltaessa vielä työelämässä mukana olevien rintamaveteraanien rintamallaoloaikaa on todettava, että nuorimmat ikäluokat olivat rintamalla keskimäärin lyhyemmän ajan. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että varhaiseläkkeelle pääsisivät ensin vanhimmat ikäluokat. Eläkkeen saamisen ikäraajaksi ehdotetaan 60 vuotta.

Sodasta johtuva terveydentilan ja työkyvyn heikkeneminen on ilmeistä myös sotavammamaisilla. Myös sotavankeuden varsinkin henkisesti kuluttavat ja rasittavat olosuhteet ovat saattaneet aiheuttaa sotavammaan verrattavaa haittaa myöhemmässä elämässä ja siinä selviytymisessä.

Varhaiseläke on tarkoitettu vain niille rintamaveteraaneille, joiden menestymismahdollisuudet työelämässä eivät rintamalla saatujen rasitteiden seurauksena enää vastaa yleistä suoritustasoa. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että varhaiseläkemahdollisuus annetaan myös sellaiselle veteraanille, joka työskentelee rasittavassa ja kuluttavassa työssä.

Varhaiseläkeoikeus olisi aluksi rajoitettava koskemaan niitä rintamaveteraaneja, jotka ovat olleet rintamalla vähintään kolme vuotta.

Sodan rasittavuus on ilmeistä myös niillä rintamaveteraaneilla, joiden sotilasvammalain (404/48) mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia. Heiltä ei edellä mainittua palvelusaikaedellytystä vaadittaisi. Edellä mainitut edellytykset täyttävinä pidettäisiin myös vaikeavammaisia sotainvalideja. Varhaiseläkkeelle pääsisivät siten välittömästi rintamaveteraanit, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 50 prosenttia sekä 58 vuotta täyttäneet rintamaveteraanit, joiden sanotun lain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia.

Varhaiseläkkeen tarkoituksena on antaa rintamaveteraanille mahdollisuus työelämästä vetäytymiseen. Sen vuoksi on luonnollista, että rintamaveteraanilta edellytetään varhaiseläkkeen ajaksi luopumista ansiotyöstä. Koska kuitenkin ei ole tarkoituksenmukaista estää rintamaveteraania työskentelemästä lähinnä harrastuksenluonteisissa tehtävissä, ehdotetaan, että rintamaveteraanin on siinä määrin luovuttava ansiotyöstään, että hänen ansionsa voidaan arvioida alentuneen vähintään 3/5:lla. Rintamaveteraani ei kuitenkaan saa kuukaudessa ansaita keskimäärin enempää kuin mitä työntekijän eläkelain 1 §:n 1 momentissa (707/65) mainittu markkamäärä edellyttää eli noin 470 markkaa kuukaudessa.

Rintamaveteraanien varhaiseläke on tarkoitettu niille rintamaveteraaneille, jotka ovat pitkään olleet työelämässä mukana. Eläkkeen saaminen edellyttääkin, että rintamaveteraani on 15 viimeisen vuoden aikana vähintään kymmenenä kalenterivuotena ansainnut työeläkelakien mukaista eläkettä. Lisäksi edellytettäisiin, ettei rintamaveteraani ole ollut työelämästä poissa niin pitkään, että hän olisi menettänyt oikeutensa saada lukea hyväkseen myös niin sanottu tuleva palvelusaika tai sitä vastaava ansio eläkettä määrättäessä.

Varhaiseläkkeenä suoritettaisiin rintamaveteraanille määrä, joka vastaisi hänen työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettään. Rintamaveteraanille karttuisi vanhuuseläkettä varhaiseläkeaikana samalla tavalla kuin työkyvyttömyyseläkkeellä olevalle. Vapaaehtoisia lisäetuja ei kuitenkaan otettaisi huomioon.

Varhaiseläke on tarkoitettu niille rintamaveteraaneille, joilla ei ole mahdollisuutta sosiaaliturvaetuksilla saada toimeentuloaan. Sen vuoksi varhaiseläkettä ei suoritettaisi, jos rintamaveteraani saa työeläkelakien mukaista vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä taikka sukupolvenvaihdoseläkettä tai luopumiseläkettä. Yhdenmukaisesti tämän kanssa varhaiseläkkeen saajalla ei olisi oikeutta edellä mainittuihin eläkkeisiin siltä ajalta, kun hän saa varhaiseläkettä. Rintamasotilaseläkelain mukaista rintamasotilaseläkettä suoritettaisiin kuitenkin sitä koskevien edellytysten täytyessä. Muilta osin varhaiseläkkeeseen sovellettaisiin sen luonteen mukaisesti, mitä työeläkelaisissa on säädetty täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

Rintamaveteraanilla olisi oikeus ennen työ- tai virkasuhteen tai yrittäjätoiminnan lopettamista saada sitova ennakkopäätös, onko hänellä työnteon päättyessä oikeus saada varhaiseläkettä.

Ratkaistaessa oikeutta rintamaveteraanien varhaiseläkkeeseen joudutaan muun ohessa tutkimaan, ovatko ja missä määrin hakijan heikentyneeseen työkykyyn vaikuttaneet rintamolosuhteet. Hakijan nykyisestä terveydentilasta tarvittavien tietojen ohella on tarkoituksenmukaista hankkia tiedot myös rintamapalveluksessa tapahtuneista vammautumisista, sairastumisista ja näihin rinnastettavista tekijöistä. Nämä ovat arkistoituna tapaturmavirastossa. Kun tapaturmavirastolla lisäksi on asiantuntevasta sotavammojen korvauskäytännöstä, rintamaveteraanien varhaiseläkkeen toimeenpano olisi tarkoituksenmukaista hoitaa tässä virastossa. Rintamapalveluksessa saatujen rasitteiden vaikutukset arvioitaisiin tapaturmaviraston yhteydessä toimivassa rintamaveteraanien varhaiseläkelautakunnassa. Lautakuntaan kuuluisi 12 jäsentä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö määräisi kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenistä kolme edustaisi rintamaveteraanien järjestöjä, kuuden tulisi olla perehtyneitä eläkevakuutustoimintaan ja kolme olisi vakuutuslääkäreitä.

Koska varhaiseläke vastaisi rintamaveteraanin täyttä työeläkelakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä, on tarkoituksenmukaista, että työeläkelaitokset laskisivat varhaiseläkkeen määrän ja tarkistaisivat, että täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamisen edellytykset täytyvät. Eläkelaitoksen ilmoitus sitoisi tapaturmavirastoa.

Tapaturmaviraston varhaiseläkettä koskevasta päätöksestä haettaisiin muutosta vakuutusoi-keudelta siltä osin kuin kysymys on oikeu-desta eläkkeeseen. Eläkkeen määrästä muu-tosta haettaisiin siten kuin eri työeläkelaeissa on säädetty.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

Yleiset eläkejärjestelmät antavat rintama-veteraaneille mahdollisuuden samoilla edelly-tyksillä kuin muillekin vakuutetuille päästä työkyvyttömyyseläkkeelle, työttömyyseläkkeelle ja vanhuuseläkkeelle. Työkyvyttömyyseläkkeen edellytyksenä on pääsääntöisesti, että hakijalla on sairaus, vika tai vamma, joka estää tai alen-taa hänen kykyään tehdä entistä työtään.

Pitkäaikaisesti työttömät saavat työttömyys-eläkettä 60 vuotta täytettyään. Tätä ikärajaa on väliaikaisesti alennettu. Eläkkeelle pääsivät ensin 58-vuotiaat. Sittemmin ikärajaa on alen-nettu siten, että käytännössä työttömyyselä-keelle pääsevät 55-vuotiaat henkilöt. Kuluvana vuonna työttömyyseläkkeelle ovat päässeet vuonna 1926 tai sitä ennen syntyneet henkilöt. Koska työttömyyseläke kohdistuu samoihin ikäluokkiin, joihin alle 65-vuotiaat rintama-veteraanit kuuluvat, on työttömyyseläkkeen ikärajan väliaikaista alentamista koskevat toimenpiteet parantaneet rintamamiesten elä-keelle siirtymismahdollisuuksia.

Vuoden 1980 kesäkuun lopussa päättyi vuoden kestänyt varhaiseläkekokeilu, jonka tar-koituksena oli antaa 63- ja 64-vuotiaille työ-tekijöille mahdollisuus siirtyä vapaaehtoisesti eläkkeelle. Eläkkeen saamisen edellytyksenä oli, että eläkkeelle siirtyneen tilalle järjestetiin nuorelle työttömälle työpaikka. Kokeilun päättyttyä oli eläkkeelle jäänyt noin 600 työn-tekijää. Kokeilun tarkoituksena oli antaa elä-keelle siirtymismahdollisuus ensisijassa rintama-veteraaneille. Eläkkeelle siirtyneistä noin puo-let oli rintamaveteraaneja.

Maatalousyrittäjien varhaiseläke on toteu-tettu sukupolvenvaihdos- ja luopumiseläkejär-jestelmillä. Sukupolvenvaihdoseläkkeen voi saa-da 60 vuotta täyttänyt viljelijä. Ikärajaa on työttömyyseläkejärjestelmän tavoin alennettu

asteittain ja kuluvana vuonna sukupolvenvaih-doseläkejärjestelmän piiriin on päässyt vuonna 1926 tai sitä aikaisemmin syntynyt ikäluokka. Luopumiseläkkeen voi saada 55 vuotta täyt-tänyt viljelijä. Kysymyksessä olevat eläkejär-jestelmät kohdistuvat myös niihin rintamave-teraanien ikäluokkiin, jotka ovat alle 65-vuotiaita.

Myös yksityisen työeläkejärjestelmän lisäetu-järjestelyjen avulla on mahdollistettu eläkkeelle siirtyminen normaalia 65 vuoden ikää alem-massa eläkeiässä. Samoin on julkisen eläketur-van piirissä sovellettu 63 vuoden eläkeikä omalta osaltaan tarjonnut mahdollisuuden rin-tamaveteraaneille varhaisempaan eläkkeelle siirtymiseen.

Kaikki edellä selostetut järjestelyt on toteu-tettu työeläkejärjestelmän piirissä, joissa eläke-turva on pyritty mitoittamaan saavutetun ku-lutustason säilyttäväksi.

Rintamasotilaseläkkeeseen on oikeus 55—64-vuotiaalla rintamaveteraanilla. Alle 60-vuotiaal-ta veteraanilta edellytetään, ettei hän alentu-neen työkykynsä vuoksi pysty tekemään tai saamaan hänelle sopivaa toimeentuloa turvaa-vaa työtä. Rintamasotilaseläkkeen suuruus riippuu hakijan vuositulosta, perhesuhteista ja asumisolosuhteista. Rintamasotilaseläke on voi-makkaasti tarveharkintainen, jota kuitenkin on lievennetty kuluvan vuoden heinäkuun alusta. Järjestelmä toimii tehokkaasti varhaiseläkejär-jestelynä suhteellisen alhaisella tulotasolla. Sen sijaan työsuhteessa oleville henkilöille ei rin-tamasotilaseläke anna riittävää tasollista vaih-toehtoä työelämästä luopumiselle.

Rintamalisää maksetaan rintamasotilaseläke-lain mukaisesti kaikille kansaneläkettä saaville rintamaveteraaneille riippumatta heidän iästään tai varallisuudestaan. Rintamalisää nykyisessä muodossaan on pidettävä lähinnä tunnustuksen-tai palkkionluonteisena etuutena.

Rintamasotilaseläkelain tultua voimaan on ylimääräisiä sotaeläkkeitä myönnetty tarvehar-kintaisesti alle 55-vuotiaille rintamaveteraaneil-le, jotka alentuneen työkykynsä vuoksi ovat olleet taloudellisen tuen tarpeessa eivätkä ole saaneet kansaneläkelain mukaista työkyvyttö-myyseläkettä. Nykyisessä muodossaan ylimää-räinen sotaeläke täydentää rintamasotilaseläket-tä. Valtaosa miehille myönnetyistä ylimääräi-sistä sotaeläkkeistä on peräisin rintamasotilas-eläkelakia edeltäneeltä ajalta.

Sotilasvammalain mukaista korvausta suoritetaan sotapalveluksesta aiheutuneesta ruumiinvammasta tai sairaudesta. Sotavankeudesta saaduista ruumiinvammoista voi osa tulla korvattaviksi, jos ne liittyvät vankeuden erityisolosuhteisiin. Yleisenä korvausedellytyksenä on, että korvattava vamma tai sairaus on kyettävä osoittamaan lääketieteellisesti. Lisäksi on osoitettava syyssuhde olosuhteisiin tai tapahtumaan, johon korvausvastuu perustuu. Toimeentulon tukena sotilasvammalain mukaiset etuudet käsittävät täydennyskoron, jonka saaminen riippuu toisaalta korvattavan vammaisuuden asteesta ja toisaalta vammaisen tuloista. Suuri osa sotavammaisista on vammautumisen jälkeen hankkinut pääasiallisen toimeentulonsa ansiotyöllä. Heillä on näin ollen oikeus työeläkkeeseen työeläkelakien yleisten säännösten perusteella. Työkyvyttömyyseläkkeen saamista koskevilla edellytyksillä ei ole erikseen mainintaa sotainvaliditeetistä. Korkea-asteinenkaan invaliditeetti ei sinänsä ole riittävä edellytys työkyvyttömyyseläkkeelle, jos rintamaveteraani vammastaan huolimatta pystyy ansiotyöhön. Kuitenkin pysyvästi sokealla tai liikuntakyvyttömällä on aina oikeus kansaneläkelain mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen.

2.2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Kysymys rintamaveteraanien eläketurvan parantamisesta on ollut esillä viime sotien päätymisestä lukien. Eduskunta on useaan otteeseen edellyttänyt toimenpiteitä rintamaveteraanien eläketurvan hoitamiseksi. Viimeksi vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi rintamasotilaseläkelain muuttamisesta (HE 173/1981 vp. ja lakialoite n:o 188) eduskunta edellytti, että hallitus toteuttaa rintamaveteraanien varhaiseläkejärjestelmän laadittujen selvitysten pohjalta vuonna 1982.

Myös rintamaveteraaneja ja sotainvalideja edustavat järjestöt ovat vaatineet rintamaveteraanien eläkeasioiden kuntoon saattamista.

Kysymys rintamaveteraanien varhaiseläketurvasta on hallituksessa ollut vireillä vuodesta 1977 lähtien. Tällöin valtioneuvosto asetti eläkekäkomitean, jonka tehtävänä oli selvittää ne eläke muodot ja eläkkeen saamisen edellytykset, joiden avulla on mahdollista ollenaisesti eläkemenoja lisäämättä tehdä eläkkeel-

le siirtyminen eläkeikää lähestyville henkilöille nykyistä joustavammaksi ja heidän yksilölliset eroavaisuutensa huomioon ottavaksi. Komitean oli erityisesti kiinnitettävä huomiota työkyvyn, työttömyyden, työpanoksen vähentämisen ja työn rasittavuuden yksilölliseen vaikutukseen eläkkeelle siirtymisen edellytyksissä. Komitean oli samoin selvitettävä rintamaolosuhteissa palvelleiden henkilöiden erityistarpeet eläkeiän alentamiseen siten, että rintamapalvelu voitaisiin rinnastaa kaikkein raskeimpiin ja kuluttavimpiin ammatteihin.

Sittemmin hallitus on ilmoittanut valtion tulo- ja menoarvioesityksessä vuodelle 1981 täydentävänsä heinäkuun 1 päivään 1981 mennessä eläkeikää koskevan selvityksen niin, että sodassa saatujen rasitteiden perusteella rintamaveteraaneille luodaan paremmat mahdollisuudet siirtyä vapaaehtoisesti eläkkeelle.

Rintamaveteraanien varhaiseläkekysymystä on käsitelty mainittua lausumaa silmällä pitäen eläkekäkomiteassa, jonka laatiman ehdotuksen päälinjoihin nyt annettava lakiehdotus pohjautuu. Kysymys rintamaveteraanien varhaiseläketurvasta eläkekäkomitean mietinnön pohjalta on ollut tutkittavana myös sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivassa rintamaveteraaniain neuvottelukunnassa. Neuvottelukunta suhtautuu varauksellisesti eläkekäkomitean kaavailemaan järjestelmään siltä osin kuin siinä etsitään syyssuhdetta rintamaolosuhteiden ja rintamaveteraanin nykyisen työkuuntoisuuden välillä.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Rintamaveteraanien varhaiseläkejärjestelmän toteuttaminen annetaan tapaturmaviraston tehtäväksi. Virastolla on pitkäaikainen ja perusteellinen kokemus sotilasvamma-asioiden käsittelyssä ja sodanaikaisia vammautumisia, sairastumisia ja hoitotoimenpiteitä koskevat tiedot ovat viraston hallussa. Varhaiseläkkeen toimeenpanosta saattaa aiheutua tapaturmavirastolle lisähenkilökunnan tarvetta. Lisähenkilökunnan tarve syntyy kuitenkin vähitellen. Alussa tultaneen toimeen nykyisellä henkilökunnalla.

Varhaiseläkkeen toimeenpanoon osallistuisivat myös työeläkelaitokset. Varhaiseläkkeen

määräytyessä työeläkelakien mukaisesti joutuvat työeläkelaitokset osallistumaan huomattavassa määrin varhaiseläkkeen toimeenpanoa koskeviin tehtäviin. Tästä laitoksille aiheutuvista hallintokuluista ei esitetä maksettavaksi erillistä korvausta.

Rintamaveteraanien varhaiseläkelautakunta toimisi tapaturmaviraston yhteydessä varhaiseläkeasioiden käsittelyä varten. Aikaisemmin mainittujen 12 jäsenen lisäksi lautakunnassa tulisi olla tarpeellinen määrä esittelijöitä ja toimistohenkilökuntaa. Lautakunnasta aiheutuvat menot tulevat ajankohtaisiksi vasta vuoden 1984 alusta.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Rintamaveteraanien varhaiseläkejärjestelmässä on kysymys rintamaveteraanien erityisturvasta. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että järjestelmästä aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion varoista. Hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1982 on varattu 1 päivästä

lokakuuta 1982 lukien maksettavia rintamaveteraanien varhaiseläkkeitä varten 10 miljoonaa markkaa. Tämä on otettu huomioon laadittaessa ehdotusta rintamaveteraanien varhaiseläkejärjestelmäksi.

Ehdotuksen mukaan varhaiseläkkeessä on otettu eläkettä kartuttavana huomioon myös se aika, joka rintamaveteraanilla on jäljellä vanhuuseläkeiän täyttämiseen. Tarkoituksena on myös, että rintamaveteraani saa vanhuuseläkkeensä sen suuruisena kuin se olisi, jos hän jatkaisi työtään vanhuuseläkeikään saakka. Myös perhe-eläketurva karttuisi varhaiseläkeaikana. Tämä merkitsee sitä, että työeläkejärjestelmältä jäävät vakuutusmaksut saamatta siltä ajalta, jolta veteraani ei enää ole työssä. Työeläkejärjestelmälle aiheutuva kustannuserä tulee katettavaksi työeläkejärjestelmän yleisen kustannusvastuun puitteissa. Kustannuserä olisi arvion mukaan vuonna 1982 noin 2 miljoonaa markkaa, vuonna 1983 noin 12 miljoonaa markkaa ja vuonna 1984 noin 27 miljoonaa markkaa.

Varhaiseläkejärjestelmän mukaisten eläkkeiden lukumäärät ja niistä aiheutuvat kustannukset olisivat seuraavat nykytasossa arvioituna:

vuosi	eläkkeiden lukumäärä 31.12.	varhaiseläke mmk	rintamasotilas- eläke mmk	yhteensä mmk
1982	2 800	10	2	12
1983	2 800	48	10	58
1984	5 500	113	20	133
1985	3 700	72	10	82
1986	3 500	64	10	74
1987	2 200	40	8	48
1988	1 200	20	5	25
1989	500	8	2	10
1990	80	1	0	1

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys laiksi kansaneläkelain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 98/1981 vp.).

Sanotussa hallituksen esityksessä olisi eläkkeen lisäosaa määrättäessä otettava huomioon rintamaveteraanien varhaiseläkelain mukainen varhaiseläke samalla tavoin kuin muutkin työeläkkeet.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Rintamaveteraanien varhaiseläkelaki

1 §. Varhaiseläke myönnettäisiin vain Suomessa asuvalle rintamaveteraanille. Jos rintamaveteraani varhaiseläkkeen saatuaan muuttaa ulkomaille, eläkkeen maksamista jatkettaisiin.

Rintamaveteraani olisi henkilö, jolle on annettu rintamasotilastunnus. Rintamasotilastunnus annetaan henkilölle, joka Suomen kansalaisena on vuosien 1939—1945 sotien aikana osallistunut puolustusvoimien joukoissa varsinaisiin sotatoimiin reserviläisenä, nostomiehenä, vapaaehtoisena tai vakinaisessa palveluksessa olevana. Varsinaisiin sotatoimiin osallistuneeksi katsotaan henkilö, joka on todistettavasti osallistunut taisteluihin rintamavastuussa olleen sotatoimiyhtymän joukoissa tai sen alueella taikka ilmatorjunta- tai rannikkojoukoissa, merivoimien alusyksiköissä tahi ilmapuimien lentoyksiköissä. Rintamasotilaaksi katsotaan myös sotilasvammalain soveltamisalan laajentamisesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu henkilö. Tämä käsittäisi ne, jotka osallistuivat Suomen ollessa sodassa sen kansalaisena vieraan vallan joukoissa sotaan Suomen silloista vihollista vastaan.

2 §. Ehdotuksen mukaan varhaiseläkkeen saamisen alaikäraja olisi 60 vuotta. Säännöksessä on lueteltu edellytykset varhaiseläkkeen saamiseen. Niillä pyritään antamaan varhaiseläke niille rintamaveteraaneille, joilla eläketurvan tarve on ilmeisin. Rintamapalvelusajalla sotatilan vallitessa tarkoitettaisiin lähinnä samaa aikaa ja palvelusta, joka on määritelty edellä 1 momentissa tarkoitettussa rintamasotilastunnuksen saamisen edellytyksissä. Sotainvalidilla tarkoitetaan henkilöä, joka on vammautunut sotapalveluksessa siitä riippumatta, saako hän sotilasvammalain mukaista korvausta. Näistä kahdesta määritelmästä säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

3 §. Lain voimaantulovaiheessa on tarkoituksenmukaista antaa varhaiseläke niille veteraaneille, jotka yleisen käsityksen mukaan olisivat varhaiseläkkeen tarpeessa. Pykälä sisältäisi heitä koskevat määritelmät.

4 §. Varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä olisi, että rintamaveteraani on työskennel-

lyt ennen eläkkeelle jäämistään viimeisten 15 vuoden aikana vähintään kymmenenä kalenterivuotena työeläkelakien mukaisessa työ- tai virkasuhteessa eikä tästä työsuhteen päättymisestä ole kulunut enemmän kuin 360 sellaista päivää, joilta työntekijä ei ole saanut valtakunnallisista työttömyyskassoista annetun lain mukaista päiväavustusta. Eläkkeen määrää laskettaessa on voitava ottaa huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio. Varhaiseläke voisi perustua työsuhteeseen, joka kuuluu työntekijäin eläkelain (395/61), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62), kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain (202/64), valtion eläkelain (280/66), Suomen pankin eläkesäännön, Postipankin eläkesäännön, kansaneläkelaitoksen eläkeohjesäännön tai eläkesäännön, evankelisluterilaisen kirkon eläkelain (298/66), ortodoksisen kirkkokunnan eläkesäännön, maatalousyrittäjien eläkelain (467/69), yrittäjien eläkelain (468/69) tai merimieseläkelain (79/56) piiriin.

Pykälän 4 momentin mukaan varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että rintamaveteraani luopuu ansiotyöstään. Näin katsotaan tapahtuneen, jos hänen ansionsa voidaan arvioida aientuneen vähintään 3/5:lla. Jäljellä oleva ansio ei saa nousta työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua markkamäärää suuremmaksi (kuluvan vuoden indeksin mukaan laskettuna 471,28 markkaa kuukaudessa).

5 §. Varhaiseläke olisi 4 §:ssä tarkoitettujen lakien mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruinen. Lisäetuja ei kuitenkaan eläkkeen määrässä otettaisi huomioon.

6 §. Varhaiseläkettä suoritettaisiin sen hakemista seuraavan kuukauden alusta lukien, ei kuitenkaan takautuvasti pitemmältä kuin vuoden ajalta.

7 §. Ehdotuksen mukaan varhaiseläke olisi toissijainen. Jos rintamaveteraani saa toimeentulonsa muun sosiaaliturvajärjestelmän kautta, hänelle ei suoritettaisi varhaiseläkettä. Toisaalta varhaiseläkkeen saaminen estäisi näiden muiden eläke-etuuksien saamisen. Säännös ei estä kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen eikä rintamasotilaseläkelain mukaisen rintamasotilaseläkkeen maksamista rintamaveteraanille. Pykälän 3 momentti säätää sairaus-

vakuutuslain mukaisen päivärahan ja varhaiseläkkeen yhteensovittamisen.

8 §. Jotta rintamaveteraani voisi harkita varhaiseläkkeelle siirtymistä, on tarkoituksenmukaista, että hänellä on mahdollisuus saada tästä ennakkotieto. Päätös olisi varhaiseläkejärjestelmää sitova.

9 §. Jos rintamaveteraanin työ- tai ansiotulot ovat suuremmat kuin $\frac{3}{5}$ hänen eläkepalkastaan tai kuukaudessa suuremmat kuin työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu markkamäärä, lakkautetaan varhaiseläke.

10 §. Varhaiseläkkeestä olisi pääsääntöisesti voimassa, mitä edellä 4 §:ssä tarkoitetuissa laeissa, säännöksissä ja määräyksissä on täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä säädetty. Rintamaveteraanin vanhuuseläketurva karttuisi varhaiseläkeaikana. Varhaiseläke tarkistettaisiin työntekijäin eläkelain 9 §:n mukaisella työeläkeindeksillä. Eläke ei muuttuisi työkyvyttömyyseläkkeeksi rintamaveteraanin tullessa työkyvyttömäksi, vaan varhaiseläkettä maksettaisiin rintamaveteraanille siihen saakka, kunnes hän täyttää lakien vähimmäisehtojen mukaisen vanhuuseläkeiän.

11 §. Varhaiseläkejärjestelmää hoitaisi tapaturmavirasto. Sillä olisi oikeus saada virka-apua työeläkejärjestelmää hoitavilta laitoksilta. Jotta tästä ei aiheutuisi tapaturmavirastolle kohtuuttoman suurta hallinnollista tietoliikennettä, esitetään, että yhteydenpito työeläkelaitoksiin tapahtuisi eläketurvakeskuksen välityksellä. Tapaturmaviraston olisi noudatettava eläkelaitoksen ilmoitusta. Ilmoituksen osoitettua virheelliseksi tapaturmavirastolla on oikeus oikaista varhaiseläkettä koskeva päätös, jos eläkkeen määrä tämän johdosta suurenee.

12 §. Koska rintamaveteraanien varhaiseläkejärjestelmä poikkeaa yleisestä sosiaaliturvajärjestelmästä, on tarkoituksenmukaista, että siitä aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion varoista.

13 §. Vakuutus-oikeus toimisi ainoana muutoksenhakuelimenä varhaiseläkettä koskevassa päätöksessä silloin, kun on kysymys oikeudesta eläkkeeseen. Eläkkeen määrästä valitettaisiin samalla tavoin kuin 4 §:ssä tarkoitetuissa laeissa, säännöksissä ja määräyksissä on säädetty täyttä työkyvyttömyyseläkettä koskevasta päätöksestä.

1.2. Työeläkelakeihin ehdotettavat muutokset

Työntekijäin eläkelain 6 §:ää, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:ää, valtion eläkelain 5 §:ää ja merimieseläkelain 12 §:ää ehdotetaan muutettaviksi siten, että, jos rintamaveteraani myöhemmin saa oikeuden joko työkyvyttömyys- tai vanhuuseläkkeeseen, eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi luetaan myös se aika, jonka rintamaveteraani on saanut varhaiseläkettä.

1.3. Kansaneläkelaki

30 §. Kansaneläkelain mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen tukiosaa määrättäessä olisi rintamaveteraanien varhaiseläke luettava tuloksi samojen sääntöjen mukaan kuin muutkin tasokorotuksen jälkeiset työeläkkeet. Vuosituloksi ei luettaisi varhaiseläkkeeseen sisältyvää lapsikorotusta.

1.4. Sairausrakuutuslaki

15 §. Jos rintamaveteraani saa varhaiseläkettä, hänellä ei ole oikeutta sairausrakuutuslain mukaiseen päivärahaan.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivästä lokakuuta 1982. Tällöin eläkkeelle pääsisivät esityksen 3 §:ssä tarkoitettut veteraanit. Kustannussyistä jouduttaisiin voimaantuloa porrastamaan siten, että vuoden 1984 alusta eläkkeelle pääsisivät ne 2 §:ssä säädetty edellytykset omaavat rintamaveteraanit, joiden rintamapalvelusaika on kolme vuotta. Sanottua palvelusaikaa koskevaa vaatimusta lievennettäisiin asteittain siten, että vuosina 1986 ja 1987 palvelusaikavaatimus olisi 2,5 vuoden mittainen ja vuodesta 1988 lukien kahden vuoden mittainen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

L a k i

rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Suomessa asuvalle rintamaveteraanille myönnetään varhaiseläke tämän lain mukaisesti.

Rintamaveteraanilla tarkoitetaan henkilöä, jolle on annettu rintamasotilastunnus siten kuin siitä on erikseen säädetty.

2 §

Oikeus varhaiseläkkeeseen on 60 vuotta täytäneellä rintamaveteraanilla, jolla rintamalla vallinneiden erityisten olojen synnyttämän poikkeuksellisen alttiuden tai taipumuksen voidaan todeta johtaneen hänen ruumiillisen tai henkisen suorituskykynsä heikkenemiseen siten, että se estää tai olennaisesti haittaa hänen ansiotyötään, edellyttäen:

a) että rintamaveteraanin sotilasvammalain (404/48) mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia; tai

b) että rintamaveteraanin rintamapalvelusaika sotatilan vallitessa on ollut vähintään kaksi vuotta ja että hän on joko sotainvalidi tai ollut sotavankina taikka että hän välittömästi ennen varhaiseläkkeen alkamista on ollut rasittavassa työssä.

Asetuksella säädetään, mitä tässä pykälässä tarkoitetaan rintamapalvelusajalla ja sotainvalidilla.

3 §

Sen estämättä, mitä 2 §:ssä on säädetty, oikeus varhaiseläkkeeseen on rintamaveteraanilla, jonka sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 50 prosenttia, sekä 58 vuotta täyttäneellä rintamaveteraanilla, jonka sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia.

4 §

Varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on, että rintamaveteraani on varhaiseläkkeen alkamisajankohtaa välittömästi edeltäneiden viimeisten viidentoista vuoden aikana vähintään kymmenenä kalenterivuotena ansainnut työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n 4 momentissa mai-

nittujen lakien, säännösten tai määräysten taikka merimieseläkelain (72/56) mukaista eläkettä ja että hänellä, jos hän olisi tullut työkyvyttömäksi mainittuna ajankohtana, olisi ollut oikeus saada työkyvyttömyyseläkettä, jonka määrää laskettaessa otettaisiin huomioon työntekijäin eläkelain 6 §:n 3 momentissa tai edellä mainituissa laeissa, säännöksissä tai määräyksissä tarkoitettu eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä on myös, että rintamaveteraani on siinä määrin luopunut ansiotyöstään, että hänen ansionsa voidaan arvioida alentuneen vähintään kolmella viidesosalla ja että hänen jäljellä oleva työansionsa kuukaudessa voidaan arvioida keskimäärin enintään työntekijäin eläkelain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuksi markkamääräksi.

5 §

Varhaiseläkkeenä suoritetaan määrä, jonka rintamaveteraani olisi saanut työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, säännösten tai määräysten taikka merimieseläkelain mukaan, jos hänelle olisi varhaiseläkkeen sijasta myönnetty täysi työkyvyttömyyseläke. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon työntekijäin eläkelain 11 §:ssä, maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 11 §:ssä eikä yrittäjien eläkelain (468/69) 11 §:ssä tarkoitettuja lisäetuja.

6 §

Varhaiseläkettä suoritetaan sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana rintamaveteraani on täyttänyt varhaiseläkkeen saamisen edellytykset, ei kuitenkaan takautuvasti pitemmältä ajalta kuin eläkkeen hakemista seuraavaa kuukautta edeltäneen vuoden ajalta.

7 §

Varhaiseläkettä ei suoriteta sellaiselle rintamaveteraanille, joka saa työ- tai virkasuhtee-

seen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa vanhuus-, työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä taikka maatalousyrittäjien eläkelain mukaista sukupolvenvaihdoseläkettä tai luopumiseläkelain (16/74) mukaista luopumiseläkettä.

Rintamaveteraanille, joka saa tämän lain mukaista varhaiseläkettä, ei myönnetä työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä työ- tai virkasuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella eikä 1 momentissa mainittua sukupolvenvaihdosta tai luopumiseläkettä.

Jos vakuutetulle myönnetään varhaiseläkettä samalta ajalta, jolta hänelle on suoritettu sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa, päivärahaa vastaava osa eläkkeestä suoritetaan sairausvakuutusrahastolle.

8 §

Rintamaveteraanilla on oikeus ennen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan päättymistä saada sitova ennakkopäätös oikeudeltaan saada varhaiseläkettä ansiotyön päättyessä.

9 §

Varhaiseläke lakkautetaan, jollei rintamaveteraani enää täytä 4 §:n 2 momentin edellytyksiä.

10 §

Jollei tässä laissa ole toisin säädetty, varhaiseläkkeestä on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, säännöksissä tai määräyksissä tai merimieseläkelaiissa on voimassa täydestä työkyvyttömyyseläkkeestä.

11 §

Tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa tapaturmavirasto.

Tapaturmaviraston yhteydessä toimivassa rintamaveteraanien varhaiseläkelautakunnassa ratkaistaan, täyttääkö rintamaveteraani 2 §:ssä säädetyt edellytykset. Lautakunnassa on puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa sekä kaksitoista jäsentä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kullekin jäsenelle on määrättävä henkilökohtainen varamies. Jäsenistä on kolme määrättävä rintamaveteraanien edustavimpien järjestöjen ehdotuksesta. Muista jäsenistä kolmen

tulee olla vakuutuslääkäreitä ja kuuden eläkevakuutustoimintaan perehtyneitä. Lautakunta voi toimia jaostoihin jakautuneena. Tarkemmat määräykset lautakunnasta annetaan asetuksella.

Sen eläkelaitoksen, jonka olisi ollut myönnettävä rintamaveteraanille työkyvyttömyyseläke, jos hänelle varhaiseläkkeen sijasta olisi myönnetty sanottu eläke, on asetuksella tarkemmin säädettävällä tavalla maksutta eläketurvakeskuksen välityksellä ilmoitettava tapaturmavirastolle varhaiseläkkeen määrä ja eläkkeen määrää laskiessaan tarkistettava, että rintamaveteraani täyttää 4 §:ssä mainitut edellytykset. Tapaturmavirastolla ei ole oikeutta poiketa ratkaisussaan eläkelaitoksen ilmoituksesta. Jos eläkelaitoksen myöhemmästä ilmoituksesta käy selville, että aikaisempi ilmoitus on ollut virheellinen, tapaturmavirastolla on oikeus oikaista varhaiseläkettä koskeva päätös, mikäli eläkkeen määrä tämän johdosta suurenee.

12 §

Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion varoista.

13 §

Tapaturmaviraston tämän lain mukaisessa asiassa antamaan päätökseen, joka koskee oikeutta eläkkeeseen, haetaan muutosta vakuutus-oikeudelta, jonka päätös on lopullinen. Muutoksen hakemisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä sotilasvammalain 29 §:n 1, 5 ja 6 momentissa on säädetty.

Eläkkeen määrään haetaan muutosta siten kuin työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, säännöksissä tai määräyksissä taikka merimieseläkelaiissa on säädetty.

14 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokaakuuta 1982, kuitenkin siten, että 2 §:ää sovelletaan vasta 1 päivästä tammikuuta 1984 alkaen. Sanotussa pykälässä säädetyn kahden rintamapalvelusvuoden asemesta edellytetään vuosina 1984 ja 1985 kolmen vuoden palvelusaikaa ja vuosina 1986 ja 1987 kahden ja puolen vuoden palvelusaikaa.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 6 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (707/65), näin kuuluvaksi:

6 §

 Jos 3 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, laskeaan sen työsuhteen osalta, johon sanottua momenttia oli sovellettu, eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika, jona hän sai mainittua aikai-

-----
 sempää eläkettä 23 vuotta täytettyään. Jos kuitenkin uusi eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman johdosta kuin mainittu aikaisempi eläke, eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempikin eläke.

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1982.

3.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (708/65), näin kuuluvaksi:

7 §

 Jos työntekijä saatuaan 1 momentin mukaan laskettua työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä myöhemmin uudelleen saa työkyvyttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi palkaksi myös se palkka, jonka hän olisi saanut 1 momentin mukaan, laskettuna siltä ajalta, jolta hän on 23 vuotta täytettyään saanut ensiksi mainittua työkyvyttömyyseläket-

-----
 tä tai varhaiseläkettä. Jos kuitenkin uuden työkyvyttömyyden syynä on sama sairaus, vika tai vamma, jonka perusteella hän aikaisemmin sai työkyvyttömyyseläkettä, maksetaan työkyvyttömyyseläke samojen perusteiden mukaisesti kuin sitä hänelle aikaisemmin suoritettiin.

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1982.

4.

Laki

valtion eläkelain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain 5 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (215/79), näin kuuluvaksi:

5 §

Eläkeajaksi luetaan myös aika, jona edunsaaja 23 vuotta täytettyään on saanut valtion varoista tämän lain mukaista, 2 tai 3 momenttia soveltaen myönnettyä työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä taikka rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä, milloin hänelle myöhemmin

vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden taikka työttömyyden johdosta on myönnettävä eläke 2 momentissa tarkoitetun palveluksen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1982.

5.

Laki

merimieseläkelain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (1/81), näin kuuluvaksi:

12 §

Jos 1 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä saaneelle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan maksukuukauksiksi myös se aika, jona hän sai edellä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä tai varhais-

eläkettä. Jos kuitenkin uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman johdosta kuin mainittu aikaisempi työkyvyttömyyseläke, se määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1982.

6.

Laki**kansaneläkelain 30 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 30 §:n 4 momentin 14 ja 17 kohta, sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (588/78), näin kuuluviksi:

30 §

14) kesäkuun 30 päivän 1975 jälkeen satuneeseen eläketapahtumaan perustuvaa työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön taikka merimieseläkelain mukaista vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä, siltä osin kuin tällaisten eläkkeiden yhteismäärä kummankin puolison osalta erikseen laskettuna ei ylitä 4 530 markkaa;

17) työntekijän eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön taikka merimieseläkelain mukaiseen eläkkeeseen tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukaiseen varhaiseläkkeeseen sisältyvää lapsikorotusta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1982.

7.

Laki**sairausvakuutuslain 15 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 15 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 13 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (505/71), näin kuuluvaksi:

15 §

Päivärahaa suoritetaan enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana vakuutettu täyttää 65 vuotta taikka jota seuraavan kuukauden alusta lukien vakuutettu alkaa saada kansaneläkelain mukaista työttömyyselä-

kettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1982.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1981

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Katri-Heleena Eskelinen*

2.

Laki**työntekijäin eläkelain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain 6 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (707/65), näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***6 §**

Jos 3 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan sen työsuhteen osalta, johon sanottua momenttia oli sovellettu, eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika, jona hän sai mainittua aikaisempaa eläkettä 23 vuotta täytettyään. Jos kuitenkin uusi eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman johdosta kuin mainittu aikaisempi eläke, se määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempikin eläke.

Jos 3 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä saaneelle työntekijälle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan sen työsuhteen osalta, johon sanottua momenttia oli sovellettu, eläkkeeseen oikeuttavaksi myös aika, jona hän sai mainittua aikaisempaa eläkettä 23 vuotta täytettyään. Jos kuitenkin uusi eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman johdosta kuin mainittu aikaisempi eläke, eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempikin eläke.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1982.

3.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (708/65), näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***7 §**

Jos työntekijä saatuaan 1 momentin mukaan laskettua työkyvyttömyyseläkettä myöhemmin uudelleen saa työkyvyttömyyseläkettä

Jos työntekijä saatuaan 1 momentin mukaan laskettua työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain

Voimassa oleva laki

tai vanhuuseläkettä, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi palkaksi myös se palkka, jonka hän olisi saanut 1 momentin mukaan laskettuna siltä ajalta, jolta hän on 23 vuotta täytettyään saanut ensiksi mainittua työkyvyttömyyseläkettä. Jos kuitenkin uuden työkyvyttömyyden syynä on sama sairaus, vika tai vamma, jonka perusteella hän aikaisemmin sai työkyvyttömyyseläkettä, maksetaan työkyvyttömyyseläke samojen perusteiden mukaisesti, kuin sitä hänelle aikaisemmin suoritettiin.

Ehdotus

(/) *mukaista varhaiseläkettä* myöhemmin uudelleen saa työkyvyttömyyseläkettä tai vanhuuseläkettä, luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi palkaksi myös se palkka, jonka hän olisi saanut 1 momentin mukaan, laskettuna siltä ajalta, jolta hän on 23 vuotta täytettyään saanut ensiksi mainittua työkyvyttömyyseläkettä *tai varhaiseläkettä*. Jos kuitenkin uuden työkyvyttömyyden syynä on sama sairaus, vika tai vamma, jonka perusteella hän aikaisemmin sai työkyvyttömyyseläkettä, maksetaan työkyvyttömyyseläke samojen perusteiden mukaisesti kuin sitä hänelle aikaisemmin suoritettiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1982.

4.

Laki

valtion eläkelain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 20 päivänä toukokuuta 1966 annetun valtion eläkelain 5 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (215/79), näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 §

Eläkeajaksi luetaan myös aika, jona edunsaaja 23 vuotta täytettyään on saanut valtion varoista tämän lain mukaista, 2 tai 3 momenttia soveltaen myönnettyä työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä, milloin hänelle myöhemmin vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden taikka työttömyyden johdosta on myönnettävä eläke 2 momentissa tarkoitetun palveluksen perusteella.

Eläkeajaksi luetaan myös aika, jona edunsaaja 23 vuotta täytettyään on saanut valtion varoista tämän lain mukaista, 2 tai 3 momenttia soveltaen myönnettyä työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä *taikka rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä*, milloin hänelle myöhemmin vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden taikka työttömyyden johdosta on myönnettävä eläke 2 momentissa tarkoitetun palveluksen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1982.

5.

Laki

merimieseläkelain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain 12 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa (1/81), näin kuuluvaksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

12 §

Jos 1 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä saaneelle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan maksukuukauksiksi myös se aika, jona hän sai edellä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä. Jos kuitenkin uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman johdosta kuin mainittu aikaisempi työkyvyttömyyseläke, se määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke.

Jos 1 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaisesti varhaiseläkettä saaneelle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan maksukuukauksiksi myös se aika, jona hän sai edellä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä tai varhaiseläkettä. Jos kuitenkin uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman johdosta kuin mainittu aikaisempi työkyvyttömyyseläke, se määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 1982.

6.

Laki

kansaneläkelain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 30 §:n 4 momentin 14 ja 17 kohta, sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (588/78), näin kuuluviksi:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

30 §

14) kesäkuun 30 päivän 1975 jälkeen sattuneeseen eläketapahtumaan perustuvaa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön taikka merimieseläkelain mukaista vanhuus-

14) kesäkuun 30 päivän 1975 jälkeen sattuneeseen eläketapahtumaan perustuvaa työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön taikka merimieseläkelain mukaista vanhuus- tai

Voimassa oleva laki

työkyvyttömyyseläkettä, siltä osin kuin tällaisten eläkkeiden yhteismäärä kummankin puolison osalta erikseen laskettuna ei ylitä 4 530 markkaa;

-----
 17) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön taikka merimieseläkelain mukaiseen eläkkeeseen sisältyvää lapsikorotusta.

Ehdotus

työkyvyttömyyseläkettä *tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä*, siltä osin kuin tällaisten eläkkeiden yhteismäärä kummankin puolison osalta erikseen laskettuna ei ylitä 4 530 markkaa;

-----
 17) työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön taikka merimieseläkelain mukaiseen eläkkeeseen *tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain mukaiseen varhaiseläkkeeseen* sisältyvää lapsikorotusta.

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1982.

7.

Laki

sairausvakuutuslain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 15 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (505/71), näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

 Päivärahaa suoritetaan enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana vakuutettu täyttää 65 vuotta taikka jota seuraavan kuukauden alusta lukien vakuutettu alkaa saada kansaneläkelain mukaista työttömyyseläkettä.

Ehdotus

15 §

 Päivärahaa suoritetaan enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana vakuutettu täyttää 65 vuotta taikka jota seuraavan kuukauden alusta lukien vakuutettu alkaa saada kansaneläkelain mukaista työttömyyseläkettä *tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (/) mukaista varhaiseläkettä*.

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä loka-kuuta 1982.

1981 vp.

Lakialoite n:o 180

Ahde ym.: Ehdotus laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä

Eduskunnalle

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laiksi rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä (HE n:o 195/1981 vp.). Esityksessä ehdotetaan, että vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille rintamaveteraaneille annettaisiin mahdollisuus siirtyä varhaiseläkkeelle. Varhaiseläkeoikeus olisi vain niillä rintamaveteraaneilla, joiden menestymismahdollisuudet työelämässä eivät rintamalla saatujen rasitteiden seurauksena enää vastaa yleistä suoritustasoa. Rintamaolosuhteiden rasittavuuden pitäisi näkyä rintamaveteraanien nykyisessä terveydentilassa siten, että rintamalla vallinneiden erityisten olojen synnyttämän poikkeuksellisen alttiuden tai taipumuksen voidaan todeta johtaneen rintamaveteraanin ruumiillisen tai henkisen suorituskyvyn heikkenemiseen siten, että se estää tai olennaisesti haittaa hänen ansiotyötään. Näillä edellytyksillä eläkkeelle pääsisivät esityksen mukaan 60 vuotta täyttäneet rintamaveteraanit, jotka ovat olleet rintamalla vähintään kolme vuotta. Lisäedellytyksenä olisi, että rintamaveteraani on joko sotainvalidi, ollut sotavankina tai että hän välittömästi ennen varhaiseläkkeelle jäämistä on ollut rasittavassa työssä. Rintamapalvelusaikavaatimusta ei asetettaisi rintamaveteraanille, jonka sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia. Eläkkeelle pääsisivät myös ilman erityisiä edellytyksiä rintamaveteraanit, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 50 prosenttia, ja 58-vuotiaat rintamaveteraanit, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on 30 prosenttia.

Varhaiseläkkeen saamisen edellytyksenä olisi, että rintamaveteraani luopuu ansiotyöstä. Varhaiseläke olisi saman suuruinen kuin rintamaveteraanille myönnettävä täysi työeläkelakin mukainen työkyvyttömyyseläke. Varhaiseläketä ei suoritettaisi, jos rintamaveteraani saa työ- tai virkasuhteeseen tai yrittäjätoimintaan perustuvaa muuta sosiaaliturvaetuutta tai

sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa. Varhaiseläke muuttuisi vanhuuseläkkeeksi rintamaveteraanin täyttäessä vanhuuseläkeiän. Varhaiseläkejärjestelmää hoitaisi tapaturmavirasto. Sen yhteydessä toimiva varhaiseläkelautakunta ratkaisisi, täyttääkö rintamaveteraani varhaiseläkkeen saamisen edellytykset. Muutokset tulisivat voimaan 1.10.1982 lukien asteittain siten, että järjestelmän alkuvuosina pääsisivät eläkkeelle vain kaikkein vaikeavammaisimmat veteraanit ja tämänkin jälkeen vain pitkään rintamalla olleet ikäluokat.

Vaikka hallituksen esitys antaakin rintamaveteraaneille mahdollisuuden siirtyä varhaiseläkkeelle, ei ehdotettua järjestelyä eläkkeelle pääsemiseksi voida pitää riittävänä. Rintamaveteraaniain neuvottelukunta on kartoittanut 3.7.1981 sosiaali- ja terveysministeriölle jättämässään aloitteessa tarpeet rintamaveteraanien varhaiseläkkeelle pääsemiseksi, jotka poikkeavat olennaisesti hallituksen esityksessä ehdotetuista eläkkeelle pääsyn edellytyksistä. Sen vuoksi ehdotamme, että rintamaveteraanien varhaiseläkkeelle pääseminen toteutetaan rintamaveteraaniain neuvottelukunnan aloitteen mukaisesti.

Varhaiseläkkeelle pääsyn edellytyksissä olisi mahdollisimman pitkälle pyrittävä soveltamaan helposti todettavissa olevia ja yksinkertaisia perusteita. Lähtökohtana tulisi kuitenkin olla sodassa saadut rasitteet ja vammat. Hallituksen esityksessä ehdotettu linja pyrkiä tiukasti etsimään syyuhdetta rintamaveteraanin nykyisen huonon kunnan ja hänen sota-aikaisen palveluksensa välillä saattaa kuitenkin useassa tapauksessa johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen. Varhaiseläkeoikeuden pitäisi olla määrättävissä melko yksinkertaisilla perusteilla niille rintamaveteraaneille, jotka kokevat vaikeuksia selviytyä työssään ja jotka sen lisäksi täyttävät tietyn sota-aikaista rintamapalvelusta koskevan vaatimuksen.

0881010015

Varhaiseläkkeen tarve on ilmeisintä vammaisilla sotainvalideilla. Sen vuoksi ehdotamme, että sotainvalidi, jonka sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 30 %, pääsisi varhaiseläkkeelle 1.7.1982 alkaen ilman mitään muita edellytyksiä. Muiden rintamaveteraanien kohdalla olisi selvitettävä heidän terveydentilansa ja sen vaikutus rintamaveteraanin mahdollisuuksiin hoitaa työtehtäviään. Koska vanhimmat ikäluokat ovat joutuneet olemaan rintamalla suhteellisesti kauemmin, pääperiaatteena tulisi olla, että varhaiseläkkeen saamisen alaikäraja olisi 58 vuotta.

Varhaiseläkkeen saaminen 58-vuotiaille olisi jaettavissa selvästi kahteen ryhmään. Niiden rintamaveteraanien, jotka ovat sotavammaisia ja jotka ovat olleet rintamalla vähintään kaksi vuotta, tulisi päästä eläkkeelle edellä mainituilla terveydellisillä edellytyksillä. Tähän ryhmään kuuluisivat myös sotavankina olleet. Koska tietyn asteinen sotavamma yleensä selvästi haittaa rintamaveteraanin työssäoloa ja osaltaan vaikuttaa vanhenemisaltiuteen, ehdotetaan, että ne sotavammaiset, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 20 %, pääsisivät eläkkeelle, vaikkei rintamapalvelusaikaa koskeva edellytys täytykään.

Edellä mainittuihin ryhmiin on myös työelämän vaikeuksia silmällä pitäen rinnastettava ne rintamaveteraanit, jotka ovat joutuneet ja edelleen joutuvat työskentelemään raskaissa ja kuluttavissa ammateissa. Heilläkin eläkkeelle pääsyn edellytyksenä olisi luonnollisesti 58 vuoden ikä, kahden vuoden rintamapalvelus ja terveydentilan heikkeneminen.

Ehdotus edellä mainitussa muodossa lähtee siitä, että eläkkeelle ensisijaisesti pääsisivät tässä vaiheessa ne veteraanit, joilla hallituksen esityksessä mainitun periaatteen mukaisesti

eläketurvan tarve on ilmeisin. Sen vuoksi edellytämme, että lain voimaantultua sen soveltamisesta saatavia kokemuksia seurataan ja tämän pohjalta asteittain lievennettäisiin sota-aikaista palvelusaikaa koskevaa vaatimusta samoin kuin sitä vaatimusta, että työn on oltava rasittavaa.

Rintamaveteraanien varhaiseläketurvan muodostuessa työeläkkeestä ja rintamasotilaseläkkeestä, varhaiseläkejärjestelmän toimeenpano olisi hoidettava yhteistoimin työeläkejärjestelmän ja kansaneläkejärjestelmän kanssa. Eläkettä koskevien hakemusten vastaanotto tapahtuisi työeläkejärjestelmän ja Kansaneläkelaitoksen toimipisteissä kuten nykyisinkin. Varhaiseläkkeen maksatus hoidettaisiin nykyisissä puitteissa eli työeläkejärjestelmä maksaisi varsinaisen varhaiseläkkeen ja Kansaneläkelaitos rintamasotilaseläkkeen. Varhaiseläkettä koskevat ratkaisut tehtäisiin sosiaali- ja terveystieteiden yhteydessä toimivassa rintamaveteraanien varhaiseläkelautakunnassa, joka kokoonpanoltaan olisi muutoin hallituksen esityksessä mainitun kaltainen, paitsi että jäsenistä neljä olisi määrättävä rintamaveteraanien edustavimpien järjestöjen ehdotuksesta ja muista jäsenistä viiden tulisi olla eläkevakuutus toimintaan perehtyneitä. Varhaiseläkelautakunnan päätöksestä haettaisiin muutosta vakuutus oikeudelta, jonka päätös olisi lopullinen. Eläkkeen määrästä valittaisiin siten kuin työeläkettä koskevista päätöksistä on erikseen säädetty haettavaksi muutosta.

Järjestelmästä aiheutuvat kustannukset, jotka olisivat vuonna 1982 arviolta 100 milj. mk, suoritettaisiin valtion varoista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

2 §

Oikeus varhaiseläkkeeseen on 58-vuotiaalla rintamaveteraanilla, jonka rintamapalvelusaika

sotatilan vallitessa on ollut vähintään kaksi vuotta ja jonka työkyky sairauden, vian tai vammauksen vuoksi on siinä määrin alentunut, että se olennaisesti haittaa hänen ansiotyötään, edellyttäen, että rintamaveteraani on sotainvalidi,

tai että hän on ollut sotavankina, taikka että hän välittömästi ennen varhaiseläkkeen alkamista on ollut rasittavassa työssä.

Mitä tässä pykälässä on säädetty rintamapalvelusajasta, ei kuitenkaan koske sellaista rintamaveteraania, jonka sotilasvammalain (404/48) mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia.

Asetuksella säädetään, mitä tässä pykälässä tarkoitetaan rintamapalvelusajalla, sotainvalidilla ja sotavangilla.

3 §

Sen estämättä, mitä 2:ssä on säädetty, oikeus varhaiseläkkeeseen on rintamaveteraanilla, jonka sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 30 prosenttia.

4—10 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

11 §

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivassa rintamaveteraanien varhaiseläkelautakunnassa ratkaistaan, täyttääkö rintamaveteraani eläkkeen saamisen edellytykset.

Lautakunnassa on puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa sekä kaksitoista jäsentä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö määrää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kullekin jäsenelle on määrättävä henkilökohtainen varamies. Jäsenistä on neljä määrättävä rintamaveteraanien edustavimpien järjestöjen ehdotuksesta. Muista jäsenistä kolmen tulee olla vakuutuslääkäreitä ja viiden eläkevakuutustoimintaan perehtyneitä. Lautakunta voi toimia jaostoihin ja kaantuneena. Tarkemmat määräykset lautakunnasta annetaan asetuksella.

Tämän lain mukaisen eläkkeen maksaa se

työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainituissa laeissa, säännöksissä tai määräyksissä tai merimieseläkelaiissa tarkoitettua toimintaa harjoittava eläkelaitos, joka olisi myöntänyt rintamaveteraanille työkyvyttömyyseläkkeen, jos hän olisi tullut tämän lain mukaisen varhaiseläkkeen 6 §:ssä tarkoitettuna alkamisajankohtana työkyvyttömäksi.

Edellä 3 momentissa tarkoitettujen eläkelaitosten on asetuksella tarkemmin säädettävällä tavalla maksutta eläketurvakeskuksen välityksellä ilmoitettava varhaiseläkelautakunnalle varhaiseläkkeen määrä ja eläkkeen määrää laskiessaan tarkistettava, että rintamaveteraani täyttää 4 §:ssä mainitut edellytykset. Varhaiseläkelautakunnalla ei ole oikeutta poiketa ratkaisussaan eläkelaitoksen ilmoituksesta. Jos eläkelaitoksen myöhemmästä ilmoituksesta käy selville, että aikaisempi ilmoitus on ollut virheellinen, varhaiseläkelautakunnalla on oikeus oikaista varhaiseläkettä koskeva päätös, mikäli eläkkeen määrä tämän johdosta suurenee.

12 §

(Kuten hallituksen esityksessä.)

13 §

Varhaiseläkelautakunnan tämän lain mukaisessa asiassa antamaan päätökseen, joka koskee oikeutta eläkkeeseen, haetaan muutosta vakuutusvoimasta, jonka päätös on lopullinen. Muutoksen hakemisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 21 §:n 1—5 momentissa on säädetty.

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä.)

14 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1982.

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 1981

Matti Ahde
Pentti Sillantaus
Matti Ruokola

Helvi Niskanen
Henrik Westerlund

Sauli Hautala
J. Juhani Korttesalmi
Anneli Kivitiie

1981 vp.

Lakialoite n:o 181

Ahde ym.: Ehdotus laiksi rintamasotilaseläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnalle

Koska vuonna 1982 on tarkoitus tulla voimaan rintamaveteraanien varhaiseläkejärjestelmä, joka koskee sotainvalideja ja rintamasotilastunnuksen saaneita veteraaneja (HE n:o 195/1981 vp.), olisi perusteltua antaa rintamapalvelustunnuksen saaneille naisille oikeus 1. 9. 1982 alkaen rintamasotilaseläkkeeseen. Uudistus parantaisi nimenomaan heikossa taloudellisessa asemassa olevien naisten mahdollisuuksia siirtyä eläkkeelle ennen 65 ikävuottaan.

Rintamapalvelustunnuksesta annetun asetuksen (554/78) 1 §:n mukaan tunnuksen saamisen edellytyksenä on, että nainen on vuosien 1939—1945 sotien aikana Suomen kansalaisena palvelut rintamapalvelukseen rinnastettavissa tehtävissä rintamavastuussa olleen sotatoimiyhtymän joukoissa, taikka ilmatorjunta- tai rannikkojoukoissa, merivoimien alusyksiköissä tai ilmavoimien lentoyksiköissä tai muutoin toiminut rintamapalvelukseen rinnastettavissa tehtävissä rintamavastuussa olleen sotatoimiyhtymän alueella. Heinäkuun alusta voimaan tulleen rintamasotilaseläkelain (1085/80) muutoksen johdosta rintamapalvelustunnuksen omaaville, kansaneläkettä saaville naisille voidaan maksaa rintamalisää.

Rintamasotilaseläkelain (119/77) 1 §:n mukaan rintamasotilaalla on oikeus rintamasotilaseläkkeeseen. Eläkettä maksetaan 55—64-vuotiaalle Suomen kansalaiselle, jolle on myönnetty rintamasotilastunnus ja joka ei saa kansaneläkelain (347/56) mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä eikä invalidirahaa. Lisäksi alle 60-vuotiaalle eläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, että hänen työkykynsä on alentunut ja että hän ei tämän vuoksi pysty tekemään tai saamaan hänelle sopivaa toimeentulon turvaavaa työtä. Eläkkeen määrään vaikuttavat tulojen ohella omaisuus, asuinkunta, perhesuhteet ja alle 16-vuotiaiden lasten luku-

määrä. Täysimääräinen rintamasotilaseläke on asuinkunnasta riippuen 688—913 markkaa kuukaudessa. Rintamasotilaseläkkeeseen voidaan lisäksi suorittaa eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) mukaista asumistukea.

Naisten rintamapalvelukseen osallistumisen merkitys huomioon ottaen olisi perusteltua, että naisille alettaisiin maksaa myös rintamasotilaseläkettä samoin edellytyksin kuin miehille, jollei heille jo makseta kansaneläkettä, perhe-eläkettä tai invalidirahaa.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme muutettavaksi rintamasotilaseläkelakia siten, että rintamapalvelustunnuksen saaneille naisille voitaisiin myöntää rintamasotilaseläkettä.

Naisten rintamasotilaseläkemuutos on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivästä syyskuuta 1982. Rintamasotilaseläkkeeseen oikeutettuja naisia arvioidaan olevan 6 000. Uudistuksen aiheuttamat vuotuiset lisäkustannukset, jotka tulisivat kokonaan valtion kustannettaviksi, olisivat noin 45 miljoonaa markkaa. Vuonna 1982 lisäkustannukset olisivat arviolta 15 miljoonaa markkaa.

Arvio naisten rintamasotilaseläkejärjestelmäs-
tä kustannuksineen:

Vuosi	eläkkeiden lukumäärä	kustannukset mmk
	31. 12.	
1982	6 000	15
1983	5 200	42
1984	4 500	36
1985	3 800	31
1986	3 000	24

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

rintamasotilaseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä tammikuuta 1977 annetun rintamasotilaseläkelain (119/77) 1 §:n 1 ja 4 momentti, 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 §, 6 §, 7 §:n 1 momentti, 8 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 10 ja 11 §,

sellaisina kuin niistä 1 §:n 1 momentti on 30 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (1085/80), 2 ja 6 § 28 päivänä maaliskuuta 1980 annetussa laissa (231/80), 8 §:n 2 momentti 21 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (1011/79) ja 8 §:n 4 momentti mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1980 annetussa laissa (1085/80), seuraavasti:

1 §

Rintamasotilaalla ja rintamapalvelukseen osallistuneella naisella on oikeus rintamasotilaseläkkeeseen ja rintamalisään sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Rintamasotilaseläkettä ei makseta rintamasotilaalle eikä rintamapalvelukseen osallistuneelle naiselle, joka saa kansaneläkettä, perhe-eläkelain (38/69) mukaista leskeneläkkeen jatkoeläkettä tai invalididirahain (374/51) mukaista invalididirahaa. Jos rintamasotilaseläke myönnetään samalta ajalta, jolta on maksettu kansaneläkettä tai leskeneläkkeen jatkoeläkettä, pidetään viimeksi mainittuja rintamasotilaseläkkeen ennakkosuorituksena.

2 §

Rintamasotilaalle ja rintamapalvelukseen osallistuneelle naiselle, joka on täyttänyt 55 mutta ei 60 vuotta ja joka ei alentuneen työkykynsä vuoksi pysty tekemään tai saamaan hänelle sopivaa toimentuloaan turvaavaa työtä, samoin kuin rintamasotilaalle ja rintamapalvelukseen osallistuneelle naiselle, joka on täyttänyt 60 mutta ei 65 vuotta, maksetaan rintamasotilaseläkettä, jonka täysi määrä vuodessa on ensimmäisessä kuntaryhmässä 7 464 markkaa ja toisessa kuntaryhmässä 7 032 markkaa.

3 §

Rintamasotilaseläke myönnetään sen kuntaryhmän mukaisena, johon se kunta kuuluu, jossa eläkkeenhakija asuu eläkkeen alkamisajankohdasta.

4 §

Rintamasotilaseläke maksetaan täysimääräisenä sellaiselle henkilölle, jonka vuositulo ei ylitä 3 700 markkaa.

Naimisissa olevalle maksetaan rintamasotilaseläke täysimääräisenä, jollei puolisoiden vuositulo ylitä rajatuloa, joka on 60 prosenttia suurempi kuin 1 momentissa tarkoitettu rajatulo.

Rintamasotilaalle tai rintamapalvelukseen osallistuneelle naiselle, jonka puoliso saa kansaneläkettä, maksetaan rintamasotilaseläkettä, joka täysimääräisenä on 80 prosenttia eläkkeen täydestä määrästä.

Jos molemmat puoliset saavat rintamasotilaseläkettä, heille määrätään yhteinen rintamasotilaseläke, joka on täysimääräisenä 60 prosenttia edellä mainittuja markkamääriä suurempi. Yhteinen rintamasotilaseläke maksetaan puoliksi kummallekin puolisoista. Rintamasotilaseläkkeen puolikkaasta on silloin voimassa, mitä rintamasotilaseläkkeestä on säädetty.

6 §

Jos rintamasotilaan tai rintamapalvelukseen osallistuneen naisen tai hänen puolisonsa 16 vuotta nuorempi lapsi elää samassa taloudessa hänen kanssaan tahi jos rintamasotilas tai rintamapalvelukseen osallistunut nainen tai hänen samassa taloudessa asuva puolisonsa muulla tavoin huolehtii lapsen toimeentulosta, lasketaan rintamasotilaseläke siten, että 2 §:n ja 4 §:n 3 momentin mukaisia täysimääräisen rintamasotilaseläkkeen määriä korotetaan 636 markalla kutakin tässä pykälässä tarkoitettua lasta kohden. Yhteistä rintamasotilaseläkettä määrättäessä korotetaan 4 §:n 4 momentin mukaista rintamasotilaseläkettä 1 272 markalla kutakin tässä pykälässä tarkoitettua lasta kohti.

7 §

Jollei naimisissa olevalla rintamasotilaalla tai rintamapalvelukseen osallistuneella naisella ole yhteistä taloutta puolisonsa kanssa, hänen rin-

tamasotilaseläkettään määrättäessä sovelletaan, mitä tässä laissa on säädetty sellaisen henkilön eläkkeestä, joka ei ole naimisissa.

8 §

Vuositulolla, jonka perusteella oikeus rintamasotilaseläkkeeseen vahvistetaan, tarkoitetaan sitä tosiasiallista tuloa, jota rintamasotilaan tai rintamapalvelukseen osallistuneen naisen taikka, jos hän on naimisissa, puolisoiden voidaan kohtuullisen arvion mukaan edellyttää jatkuvasti vuosittain saavan lisättynä kymmenellä prosentilla siitä määrästä, jolla hänen omaisuutensa arvo ylittää 98 250 markkaa tai jos hän on naimisissa, jolla puolisoiden omaisuuden arvo ylittää 145 410 markkaa.

Jos eläkkeenhakija on välittömästi ennen rintamasotilaseläkkeen myöntämistä saanut tai jos hänen puolisonsa saa rintamasotilaseläkettä tai kansaneläkettä, johon kuuluu tukiosa tai tukilisiä ja jonka suuruutta määrättäessä on vuositulona joko kokonaan tai osittain otettu huomioon muun lain tai asetuksen tai julkisen eläkesäännön mukainen eläke taikka sitä vastaava jatkuva suoritus tai korvaus, tämä luetaan tuloksi entisen määräisenä, kuitenkin ottaen huomioon, mitä johtuu kansaneläkkeiden ja rintamasotilaseläkkeiden indeksisidonnaisuudesta. Näin menetellään, jos etuuden määräytymisperusteissa ei ole tapahtunut muutosta. Samoin menetellään, kun rintamapalvelukseen osallistunut nainen on välittömästi ennen rintamasotilaseläkkeen alkamista saanut perhe-eläkettä, johon kuuluu tukiosa tai tukilisiä. Etuuden määräytymisperusteen ei katsota muuttuneen sen

vuoksi, että työttömyyseläke on muuttunut työkvyttömyyseläkkeeksi tai jompikumpi näistä eläkkeistä vanhuuseläkkeeksi, elleivät eläkkeen määrään vaikuttavat perusteet tämän johdosta ole muuttuneet.

Jos rintamasotilaseläkkeensaajan puoliso ei saa kansaneläkettä eikä rintamasotilaseläkettä, luetaan puolison työtulosta vuosituloksi vain se osa, joka ylittää 12 040 markkaa. Mitä työtulolla tarkoitetaan, säädetään asetuksella.

10 §

Jos samalta ajalta, joita rintamasotilalle tai rintamapalvelukseen osallistuneelle naiselle myöhemmin myönnetään rintamasotilaseläke, on maksettu ylimääräistä sotaeläkettä, vähennetään rintamasotilaseläkkeestä vastaava ylimääräinen sotaeläke.

11 §

Jos rintamasotilaseläkkeensaajalle myönnetään kansaneläke tai leskeneläkkeen jatkoeläke, lakkaa hänen oikeutensa rintamasotilaseläkkeeseen. Jos kansaneläke tai leskeneläkkeen jatkoeläke on myönnetty samalta ajalta, joita on maksettu rintamasotilaseläkettä, pidetään viimeksi mainittua kansaneläkkeen tai leskeneläkkeen jatkoeläkkeen ennakkosuorituksena.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1982.

Tässä laissa säädetty markkamäärät vastaavat virallisen elinkustannusindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuoden 1976 lokakuussa maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

2.

L a k i

kansaneläkelain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 28 §, sellaisena kuin se on 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (588/78) seuraavasti:

28 §

Jos kansaneläkkeensaajan vaimo ei saa kansaneläkettä eikä rintamasotilaseläkettä, ja vai-

molla perheen pienten lasten vaatiman hoidon takia tai vaimon terveydentilasta riippumattoman muun erittäin pakottavan jatkuvan syyn

vuoksi ei voida katsoa olevan mahdollisuutta hankkia tuloa tekemällä työtä omaan tai toisen lukuun, maksetaan eläkkeeseen vaimoisia, joka on 1 848 markkaa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1982.

3.

Laki eläkkeensaajien asumistukilain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) 5 § seuraavasti:

5 §

Jos puolisoista toiselle on myönnetty kansaneläke ja toiselle rintamasotilaseläke tai jos molemmille puolisoille on myönnetty rintamasotilaseläke, on asumistuesta soveltuvin osin voi-

massa, mitä tämän lain 3 §:n 4 momentissa on säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1982.

4.

Laki perhe-eläkelain 9 a ja 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (69/38) 9 a §:n 2 momentti ja 18 §, sellaisena kuin niistä on 9 a §:n 2 momentti 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetussa laissa (589/78) ja 18 § 21 päivänä joulukuuta 1979 annetussa laissa (1010/79), seuraavasti:

9 a §

Kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkettä taikka rintamasotilaseläkelain mukaista rintamasotilaseläkettä saavalle leskelle maksetaan kuitenkin alkueläkettä ainoastaan se määrä, jolla alkueläke olisi suurempi kuin työkyvyttömyys-, työttömyys- tai rintamasotilaseläke.

18 §

Jollei tästä laista muuta seuraa on soveltuvin osin lisäksi vastaavasti voimassa, mitä kansaneläkelain 25, 27, 32, 32 a, 35, 37—46, 67, 69, 71—75 ja 79—88 a §:ssä sekä tukiliseläissa ja eläkkeensaajien asumistukilaisissa on säädetty. Jos leski on välittömästi ennen leskeneläkkeen

myöntämistä saanut rintamasotilaseläkettä tai sellaista kansaneläkettä, johon kuuluu tukiosa tai jonka lisänä maksetaan tukilisää ja jonka suuruutta määrittäessä on vuositulona joko kokonaan tai osittain otettu huomioon muun lain tai asetuksen tai julkisen eläkesäännön mukainen eläke taikka sitä vastaava jatkuva suoritus tai korvaus, tämä luetaan tuloksi entisen määrällisenä, kuitenkin ottaen huomioon, mitä johdetaan kansaneläkkeiden ja perhe-eläkkeiden indeksidonnaisuudesta. Näin menetellään, jos etuuden määräytymisperusteissa ei ole tapahtunut muutosta. Etuuden määräytymisperusteen ei katsota muuttuneen sen vuoksi, että työttömyyseläke on muuttunut työkyvyttömyyseläkkeeksi tai jompikumpi näistä eläkkeistä on

muuttunut vanhuuseläkkeeksi, elleivät eläkkeen määrään vaikuttavat perusteet tämän vuoksi ole muuttuneet. Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1982.

Helsingissä 3 päivänä marraskuuta 1981

Matti Ahde
Pentti Sillantaus

Matti Ruokola
Helvi Niskanen
J. Juhani Kortesalmi

Henrik Westerlund
Sauli Hautala
Anneli Kivitié